לשם עצים והא איכא שיריים דבעי מילינהו א] ואיכא הך פורתא דלא קמיץ עילויה דפריק ליה דפריק ליה היכא אי גוואי קא א)מעייל חולין לעזרה אי אבראי איפסיל ליה ביוצא לעולם גוואי וחולין ממילא הויין והא ב)אמר רבי שמעון אין מתנדבין שמן תקוני גברא שאני יתיב רב רחומי קמיה דרבינא ויתיב וקאמר משמיה דרב הונא בר תחליפא ונימא אשם זה יהא אשם תלוי ש"מ מאן תנא דפליג עליה ג)דר' אליעזר ב] רבי שמעון הוא דאמר א)אין מתנדבין אשם תלוי אמר ליה תורה תורה אימרי בדיכרי מיחלפי לך: **מתני'** ד)איברי חטאת שנתערבו באיברי עולה ר' אליעזר אומר יתן למעלה ורואה אני את בשר החטאת מלמעלה כאילו הן עצים וחכמים אומרים ב)תעובר צורתן ויצאו לבית השריפה ג]: **גמ'** מ"ט דרבי אליעזר ה)אמר קרא 1ואל המזבח לא יעלו לריח ניחוח לריח ניחוח אי אתה מעלה אבל אתה מעלה לשם עצים ורבנן מיעט רחמנא 1אותם אותם הוא דאי אתה מעלה ד] אבל אתה מעלה לשם עצים אבל מידי אחרינא לא ורבי אליעזר אותם הוא דרבאי לך כבש ג)כמזבח אבל מידי אחריני לא ורבנן תרתי שמע מינה מתניתין דלא כי האי תנא ו)דתניא אמר רבי יהודה לא נחלקו רבי אליעזר וחכמים על איברי חטאת שנתערבו באיברי עולה שיקרבו ברובע ונרבע שלא יקרבו על מה נחלקו על איברי עולה תמימה שנתערבו באיברי בעלת מום שרבי אליעזר אומר יקרבו ורואה אני למעלה ה] כאילו הן עצים וחכמים אומרים ד)לא יקרבו ורבי אליעזר מאי שנא רובע ונרבע דלא חזו בעלת מום נמי לא חזי

רש"י

לשם עלים. והאי דנקט לישנא דעלים ולא נקט לשם מים משום לישנא דקרא דאותביה מבל תקטירו נקט לה: **לריח ניחוח אי אתה מעלה.** בתריה דההוא קרא דכל שממנו לאישים כתיב קרבן ראשית תקריבו אותם ואל המזבח לא יעלו לריח ניחוח קרבן ראשית אשאור ודבש הכתוב בראש המקרא העליון קאי וקאמר יש לך להביא מהן ביכורים מן הדבש ושתי הלחם מהשאור ואל המזבח לא יעלו אכוליה קרא קאי ואדרשה דבל תקטירו ו]: **שיריים.** הך פורתא מה שהוסיף אחר קמילה ודלמא נדבה הוה ולא שרי להו מתנות המצורע אלא קמילה קא שרי להו: **דפריק ליה.** ואומר אם אינו מצורע הלוג ז] נדבה הרי מה שהוספתי שלא לצורך מחולל על מעות הללו ז) דכלי שרת אין מקדשים אלא מדעת וזה לא נתנו לתוך הלוג ע"מ שיקדשנו הלוג אם אינו מצורע לפיכך יש לו פדיון: **קא מעייל חולין.** כשהוא פודהו ומוציאו לחולין נמצא אותו שמן של חולין בעזרה: **איפסיל ליה.** כל הלוג ביוצא דהא קדש קדשים הוא כמנחה. ואי קשיא למה לי כולי האי דקמיץ ברישא והדר מוסיף עליה ואיכא לאקשויי כל הני ליעבד ברישא כל צרכי מצורע והדר נימלייהו ח] וניקמוץ וניקטר ולא ט] בעי למיפרקיה איכא לתרולי מאחר שהקדישו למזבח אין יכול לשנותו לצרכי מצורע שמא אינו מצורע והלוג של מזבח נמצא מאבד קדשי מזבח בידים הלכך קמיץ ברישא לצורך גבוה ואי נמי מצורע הוא לא מפסיד מידי דהדר ממלי ליה כדאמרן: **והאמר רבי שמעון אין מתנדבין שמן.** לקמן בפ' כל התדיר (דף צא.) והיכי אמרת לר"ש לוג זה יהא נדבה: **ונימא אם אינו מצורע אשם זה יהא אשם תלוי.** לכפר על ספק עבירה שבידו כר"א דאמר בכריתות (דף כה.) מתנדב אדם אשם תלוי בכל יום שאין לך אדם שאינו עומד בספק חטא והכי שפיר טפי שזמן אחד לאכילת כל האשמות ולא מביא קדשים לבית הפסול: **תורה תורה.** כלומר היכן היא תורה של אדם גדול כמותך: **אימרי בדיכרי קא מחלפין לך.** כבש בן שנתו מיחלף לך באיל בן שתי שנים אשם מצורע כבש בן שנתו הוא והיאך יכול הוא להתנות עליו באשם תלוי שאינו בא אלא איל בן שתי שנים: **מתני' יתן למעלה.** על המזבח: **ורואה אני את בשר חטאת.** שהוא בבל תקטירו כאילו הן עצים דכיון דלא להקטרה מכוין שרי: **ויצאו לבית השריפה.** דלית להו רואין וקעבר בכל שממנו לאישים הוא בבל תקטירו שכבר אימוריו קרבו ונעשה הבשר שיריים: **גמ' ואל המזבח לא יעלו.** בתר לא תקטירו ממנו דדרשינן מיניה כל שממנו לאישים כתיב: **אותם.** ברישא דקרא כתיב קרבן ראשית תקריבו אותם ואשאור ודבש קאי כדפרישית לעיל ח) מה יש לך להביא מהן שתי הלחם מן השאור שהיא ראשית לכל המנחות וביכורים מן הדבש ואל המזבח לא יעלו וגו' אבל אתה מעלה לשם עצים: **אבל מידי אחרינא לא.** אכל שממנו לאישים דנפיק מסיפיה דקרא קמא לא קאי: **ורבי אליעזר.** להכי כתיב אותם למעוטי י] אשאור ודבש למעוטי שיריים מאזהרת אל המזבח לא יעלו דמרבינן מיניה כבש כמזבח כדתניא בתורת כהנים ט) אין לי אלא מזבח כבש מניין תלמוד לומר אל המזבח: **ורבנן תרתי שמעינן מינה.** דמיעוטא דאותם אכל מאי דכתיב בהדא יא] קרא קאי [וכי] היכי דממעט שיריים מאיסורא דריבויא דכבש כמזבח ממעט להו נמי מהיתירא דהעלאה לשם עלים דנפקא מהאי קרא: **מתני'.** דקתני [דבבשר] חטאת פליגי רבנן וקתני נמי [ע"ב] איברים יב] בבעלי מומין לר'

תוספות

דלוג הוי כלי שרת כדאמרי' בפ"ק דמנחות (דף ז.) ובפ' שתי מדות (שם דף נ.) וי"ל דכלי שרת אין מקדשין אלא מלאין דלא יג] מצטרף להתקדש האי פורתא עם האחר שכבר נתקדש אי נמי האי פורתא מנח ליה בלוג לשם קדושת דמים והשתא משמע הכא דאע"ג דלא קדיש למזבח לא הוי כחולין בעזרה מאחר דקדוש קדושת דמים כדמסיק יד]: **וחולין ממילא הוא.** וכי האי גוונא משני בפ' התכלת (שם דף מח.) גבי שחט שני כבשים על ארבע חלות דשתים מהן נאכלות ע"י פדיון וכי האי גוונא משני בפ' המוכר את הספינה (ב"ב דף פא:) גבי ביכורים דמקדיש להו ותימה דבפרק התודה (מנחות דף פ:) גבי תודה שנתערבה בתמורתה ומתה אחת מהן חבירתה אין לה תקנה ופריך ולייתי לחם ולימא אי הך קמייתא טו] תודה היא הא לחמה ואי לא ליפוק לחולין ומשני וכי מכניסין חולין בעזרה והשתא אמאי לא מקדש להו והדר פריק להו וכן בפ' הזרוע (חולין דף קל.) דקאמר טעמא דכתב רחמנא זה הא לאו הכי הוה אמינא חולין חייבין בחזה ושוק הא בעי תנופה היכא לינופינהו אי אבראי לפני ה' כתיב אי אגואי קמעייל חולין בעזרה אמאי ליקדשינהו והדר ליפרקינהו ומיהו התם ניחא טז] דמקרא קא דריש וזה לא חייבה תורה אבל עוד קשה בפרק בתרא דמנחות (דף קד:) גבי פירשתי ואיני יודע מה פירשתי יביא מנחה של ששים עשרון דברי חכמים רבי אומר כו' וקאמר י) דפליגי במותר להכניס חולין לעזרה דרבי סבר דאסור להכניס חולין לעזרה ואסור לערב חובה בנדבה והשתא ליקדשינהו קדושת דמים והדר לפרקינהו וי"ל דגבי תודה לא בעי למימר דמקדישה ופריק גזירה שמא יאמרו יש פדיון ללחמי תודה וכן בההיא דפ' בתרא יז] (גז"ש) שיש שם שיעור מנחה אתי למימר שיש לה פדיון אבל הכא דליכא שיעורא ידעי דהא דיש לה פדיון משום דאין לה שיעור לכך אין קדוש קדושת הגוף וכן בביכורים ידעי דמשום ספיקא הוא דאין ביכורים נפדין כתרומות ומעשרות דהשתא נמי לאחר פדיון אין נאכלין אלא לכהנים וליכא למיטעי מידי וכן בההיא דהתכלת (שם דף מח.) גבי שחט שני כבשים על ארבע חלות ידעי דלא קדשי אלא שתים ובלחמי תודה דלא קדשי אלא ארבעים ואין להקשות הנך יח] שיריים דהכא דליפרקינהו לשם עצים חדא דרחמנא אמר דליכלינהו למצוה ועוד דלא שרינן לשם עצים אלא בדבר שנתערב במידי דבר הקרבה כגון איברי עולה באיברי חטאת ט): **תקוני גברא שאני.** תימה אי לאורייתא קאמר ר"ש אין מתנדבין שמן היכי שרי משום תקוני גברא ועוד כיון דאין מתנדבין חולין גמורין הוו:

מאן תנא דפליג עליה דר' אליעזר ר' שמעון הוא. וההוא דקדושין (דף נה.) דבהמה שנמצאת בין ירושלים למגדל עדר דמשמע התם דאי אישתכח בן שתי שנים דאיכא לספוקי באשם לית ליה תקנתא צריך לומר דפליגא אדר' אליעזר דאי מתנדבין לייתי בהמה יט] וליתני באשם תלוי: **ורבי אליעזר אותם הוא דרבאי לך כבש כמזבח אבל מידי אחריני לא.** וא"ת מה סברא היא זו לר' אליעזר דאותם כ] לא קאי אכולהו ולריח ניחוח דבתריה קאי אכולהו אפי' אשיריים ויש לומר משום דלא מסתבר ליה טעמא לר' אליעזר להחמיר בשיריים טפי משאור ודבש ודרשא דכבש כמזבח חומרא היא ולא קאי אלא אשאור ודבש דחמיר:

ורבנן תרתי שמעת מינה. הך סוגיא כרבי אלעזר דאמר בפרק כל המנחות באות מצה (מנחות דף נז:) המעלה מכזית ע"ג הכבש פטור ור' יוחנן מחייב התם והא דקאמר התם ור' יוחנן האי אותם מאי עביד ליה הוה ליה למימר דאיצטריך לכדדרשינן כא] הכא רבנן אבל ניחא ליה לשנויי אפי' כר' אליעזר ועוד בכמה מקומות סוגיא דשמעתא כוותיה לעיל דמשני דמסיק לשם עצים ובפרק (שני) כב] דמנחות (דף כ.):

מסורת הש"ס

א) [מנחות דף מח. וש"נ], ב) [לקמן צא. מנחות קד:], ג) [כריתות יח.], ד) מנחות מח:, ה) לעיל עו: [ע"ש לע"ק], ו) ועי' בתוספ' פ"ח ה"ה וכעי"ז לקמן פא. תוספ' פ"ח ה"ז, ז) מנחות עח: וש"נ, ח) ד"ה לריח ניחוח, ט) ת"כ ויקרא פרש' ט ה"ט, צו פ"א הי"א, י) [שם קו.], כ) וע"ע תו' פסחים סו: ד"ה מביאה, ב"ב פא: ד"ה ודילמא, מנחות כא: ד"ה חולין פ: ד"ה וכי, חולין קל: ד"ה אי, תמורה כג. ד"ה אוכלין.

שינויי נוסחאות

א] נ"ל מיכלינהו (*ש"מ): ב] דר' אליעזר ואמר אין מתנדבין אשם תלוי ר' שמעון היא, אמר ליה תורה כו' כצ"ל (*ש"מ): ג] בש"מ גריס כאן המשנה שבע"ב. וכ"מ מרש"י בסה"ע: ד] בכתה"י נוסף לריח ניחוח: ה] נ"ל את בשר בעלת מום למעלה. וכן העתיקו תוס' בחולין לו. ד"ה מ"ט (*הגרי"ב). בש"מ את איברי בעלת מום: ו] תקטירו דשיריים כצ"ל והס"ד ומה"ד הך פורתא (ד"ו): ז] נ"ל והלוג (ש"מ): ח] נ"ל נמלייה (ש"מ): ט] ולא בעי למפרקיה. אולי יש למחוק תיבות אלו (ח"ד). ועי' בשאר מפרשים: י] תיבת למעוטי נמחק (ש"מ). [בצ"ק הגיה לרבות שאור ודבש ולמעוטי שיריים. וע' ק"ד שתמה עליו]: יא] נ"ל בהאי (ש"מ): יב] איברים באברי בעלי מומין כצ"ל (ש"מ): יג] נ"ל ולא (ב"ש): יד] כאן סייך הקטע שבתוס' לעיל [ר' בעמ' הקודם אות יח] ותימה לי היאך נותן מתן ז' ועל הבהונות מההוא פורתא שקדוש קדושת דמים דשמא אינו מצורע וזורק לאיבוד שמן הקדש. ע"כ. וקאי אתירוץ א"נ (צ"ק): טו] נ"ל דקיימא (צ"ק): טז] נ"א ניחא דלא חייבה תורה להקדיש מש"ה לא איצטריך קרא אבל עוד כו' (ש"מ): יז] בתרא דמנחות (ש"מ): יח] נ"ל דלימא דהנך שיריים דמסיק להו לשם עצים חדא כו' כצ"ל (ש"מ): יט] נ"ל לייתי אשם (צ"ק): כ] נ"ל דריבוי דכבש. ותיבת דאותם נמחק (ש"מ): כא] נ"ל לכדדרשי הכא (שמכ"י): כב] נ"ל בתרא דמנחות (קו:) (הגרי"ב): כג] דיבור זה נמצא בכי"י על הגליון. וליתא בכי"פ:

נוסחאות רש"י כת"י

הך פורתא. מה שהוסיף אחר קמילה: דפריק ליה. ואומר אם אינו מצורע והלוג נדבה הרי השמן

עין משפט נר מצוה

מ א מיי' פי"ד מהל' מעשה הקרבנות הלכה ח:

מא ב מיי' (פ"ז) [פ"ו] מהל' פסה"מ הלכה כ:

מב ג מיי' שם פ"ג הלכה יח ופ"ה מהל' איסורי מזבח הלכה ד:

מג ד מיי' פ"ו מהל' פסולי המוקדשין הלכה כא:

תורה אור השלם

1. כל המנחה אשר תקריבו ליהוה לא תעשה חמץ כי כל שאר וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה ליהוה: קרבן ראשית תקריבו אתם ליהוה ואל המזבח לא יעלו לריח ניחח: ויקרא ב, יא-יב

מוסף רש"י

קא מעייל חולין לעזרה. מידי דלא אתעביד ביה צורך גבוה (חולין קל:) וחולין ממילא הויין. דתוך העזרה הן נעשין חולין והוא לא הכניסן משנעשו חולין: איברי חטאת. הנאכלין לכהנים (מנחות מח.). שהן שירים מאחר שהוקטרו אימורים (יומא מז:) שנתערבו באיברי עולה. העולים למזבח (מנחות שם). שהן כליל (יומא שם) יתן למעלה. ינתנו למעלה כולם על המערכה (מנחות שם) ורואה אני את בשר החטאת. שהן שירים ובבל תקטירו: כאילו הן עצים. דכיון דלא מכוין לאקטורי לאו הקטרה היא ומותר לעשות כן מפני תקנת עולה (יבמות ק.). שאסור להקטיר איברי חטאת משום לאו דכל שממנו לאישים (סוטה כג.) תעובר צורתן כו'. ימתינו לו עד שתעובר ממנו צורת בשר, דכיון דאין פסולו אמור לא שרפינן קדשים בבזיון, ועיבור צורה היינו פסול לינה כו' (פסחים עג:). יניחנה עד למחר ותיפסל בלינה ותעובר מראה ליחלוחית בשר הימנה משום בזיון קדשים, דכל זמן שלא נפסלו בלינה אין נשרפים (מנחות ה.) ואל המזבח לא יעלו. קרבן ראשית תקריבו אותם לה', שאור ודבש, בכורים אתה מביא מן התמרים ומנחת שתי הלחם שהיא ראשית מן השאור, ואל המזבח לא יעלו לריח ניחוח, קאי נמי אממנו אשה לה', דאוקמיה בבל תקטירו, ואשמעינן דלא אסר הקטרתו אלא כשמתכוין לריח ניחוח (סוטה כג.):

שיטה מקובצת

דבעי מיכליה ואיכא הך פורתא דלא קמיץ. וא"ת ולוקמא